

කෘෂි ජාතකය

තවද ශාකාකූල නායකවූ තිලෝගුරු බුදුරජානන් වහන්සේ කිඹුල්වත් පුර නිග්‍රෝධාරාමයෙහි වැඩ වසන සමයෙහි සිනාවක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්

සර්වඥයන් වහන්සේ හික්ෂුසංඝයා පිරිවරා කිඹුල්වත්පුර ඒ ඒ ස්ථානවල් බලා ඇවිදිනා ගමනේ එක්තරා භූමියක් දක එතන මදවෙලා වැඩ හිඳ සිනහ පහළකළසේක. අනදසාමිත් සර්වඥයන් වහන්සේ සිනා පහළ කළ නියාව දැන සර්වඥයන් වහන්සේ සිනා පහළ කළ නියාව දැන සර්වඥයන් වහන්සේ නොකාරණයෙක සිනා පහළකළ සේක. ඒ කාරණය විචාරමිසි සිනා සර්වඥයන් වහන්සේ සම්පයට අවුත් ස්වාමිනි මෙතන වැඩ සිට සිනා පහළකලේ කවර කාරණයකින්දැයි විචාළ සේක. එමිබා ආනන්දයෙනි පළමු මෙතන උග්‍රවූ තේජස් හා පවර්ඪි අෂ්ට සමාපත්ති ඇති ක්‍රීෂිණ තාපස කෙණෙක් උන්නාහ. උන් සිනා සිනා පහළ කෙළෙමි වදාළසේක. ඒ කෙසේදැයි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බරණැස් නුවර බුන්මදන්ත නම් රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්ජය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්වයෝ උතුම්වූ බ්‍රාහ්මණකුලයෙක උපන් සේක. ගරීරය ඉන්දකීල මාණිකායකට බඳුන්වූ පැහැ ඇති හෙයින් ක්‍රීෂිණ කුමාරයෝ යි නම් කිබුහ. බෝධිසත්වයෝ වැඩිවිය පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාරීන් සම්පයට ගොස් උගතමනා ශිල්පශාස්ත්‍ර ඉගෙනගෙන අවුත් තමන් පියානන්ට ශිල්පශාස්ත්‍ර පැකල්හි පියානන්ගේ අයාමෙන් පුරෝහිත ස්ථානානන්තරයට පැමිණ තමන්ගේ දෙමව්පියන් මුතුන් මිමුතුන් ඇතුළු වන්නේ නොයෙක් වස්තු ලියා තුබූ ස්වර්ණ පත්‍රය ගෙන්වා බලා මේ වස්තු නම් රජදරුවන්ගේ සොරුන්ගෙන් සතුරන්ගෙන් දියෙන් ගින්නෙන් ඇතුළුවූ පංචප්‍රකාරයට පැමිණ නස්තේය. මෙසේවූ සම්පත් දානමුඛයට පමුණුවා පවර්ඪි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා සැපසේ වාසය කරමි. මාගේ මෙතෙක් වස්තු රජ්ජුරුවන් වහන්සේට කියා දෙන්නෙමි. රජ්ජුරුවන් සම්පයට ගොස් ස්වාමිනි මාගේ දෙමාපියන් මුතුන්මිමුතුන් ඇතුළුවන්ගේ බොහෝ සම්පත් ඇත. ඒ සම්පත් ඔබ වහන්සේ ගෙන්වාගත මැනවයි කිහ. රජ්ජුරුවෝ බමුණු මාගෙන් තා කැමති සම්පත් හැරගණුව තාගේ සම්පත් මට හැයිදැයි රජ්ජුරුවෝ කිහ. බමුණානෝ කියන්නෝ ස්වාමිනි මාගේ බොහෝ සම්පත් දානමුඛයට පමුණුවා තපස්කරන්නෙමිසි කිහ. රජ්ජුරුවෝ තොපගේ සම්පත් කැමති සැටියේ දානමුඛයට පමුණුවයි කී ගමනේ යහපතැයි බෝධි සත්වයෝ ගෙට අවුත් සම්පත් තිබූ ගබඩාවල යතුරු අරවා සියළු යාවකයෝ ඇවිත් කැමති සැටියට සම්පත් ගෙන යෙත්වයි විධාන කළාහ. යාවකයෝ අවුත් සත් රැ සත් දවලක් සම්පත් ඇද නිමාවෙක් නුදුටු හෙයින් බෝධි සත්වයෝ සම්පත් බලා සම්පත් දන්දී යෙන්නම් ජරාව හෝ පැමිණෙයි ව්‍යාධිය හෝ පැමිණෙයි සිනා කැමති සත්වකෙණෙකුන් ගෙනයෙත්වයි කියා ගබඩාවල යතුරු හරවා තපසට නික්ම එක් වානාන්තරයෙක මුඛනම් ගසක් මුල වාසය කරන්නාහ.

බෝධිසත්වයෝ ඒ ගසමුල විනා අනික් ගසක් මුල කට පලාඵල කඩා නොයන හෙයින් රැකඩ මූලිකාංගයක් පුරන්නාහ. වනාන්තරයෙහි වාසයකරණ සෙයින් ආරණ්‍යකාගයන් පුරන්නාහ. එක් ගමෙක නොවසන හෙයින් අබෙහාකාසිකාංගයන් පුරන්නාහ. පලාඵලයක් එකතැනක ඉඳ විනා සිතු සිතු තැනක ඉඳ නොකණ හෙයින් ඒකා සතිකාංගයන් පුරන්නාහ. නොනිදා ඉන්නා හෙයින් ඉඳින් නිදන නමුත් භූමියෙහි විනා මැසෙසක ඇඳෙක නොසැතපෙන හෙයින් නෙසජ්ජිකාංගයන් පුරන්නාහ. මෙසේවූ ධුතාංගයෙන් හා ප්‍රථමධ්‍යාන විනියද්ධ්‍යානාදී පවාහිදා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා වාසයකරන්නාහ. තවද බෝධිසත්වයෝ තමන් ගස ඵලජාති අමුටුවත් විලිකුත්වුවත් එම අනුභව කරන්නාහ. මල් ඇතිදා මල් අනුභවකෙරෙහි. මල් නැතිදා සබාජාති අනුභව කරන්නාහ.තමා ඉදිරියේ තිබූදෙයෙක් විනා ඉවත තිබූදෙයකට අත නොපොවන්නාහ. ඇල්ළ අත්තෙම තිබූ ඵලාජාතිවුවත් මල්ජාතිවුවත් අනුභවකොට මේ නියායෙන් සෝරවූ තපස්කොට පංචාහිඤා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා වාසයකරන්නාහ.

එසමයෙහි මේ කියන කෘෂිණ තාපසයන්ගේ ආනුභාවයෙන් ශක්‍රයාගේ පණ්ඩුකම්බල ශෛලාසනය හුණුවිය. ඒ කියන ආසනය හුනුවන්නේ සතර කාරණයකින්ය. හේ කෙසේද යත්, ශක්‍රයාගේ ආයුෂ මද අවස්ථාවේ

හුණුවන්නේය. යම් කෙණෙක් ශක්‍රසමාපන්නි ප්‍රාර්ථනා කෙරෙන් නමුත් හුණුවන්නේය. යම් තපස්වී කෙණෙකුන්ගේ ශිල තේජසින් හුණුවන්නේය. මහා ගුණවතුන් කුකුස් ඉපදවීමෙන් උණුවන්නේය. මේ සතර කාරණයෙන් ශක්‍රයන් නොකැමැතිකරවා පාණ්ඩුකම්බලශෛලාසනය හුණු වන්නේය. එවිට ශක්‍රයෝ තමන්ගේ ආසනය නොකැමැතිකරවා හුණුවූ හෙයින් පරීක්ෂාකළ ගමනේ මෙකියන කෘෂ්ණ තාපසයන්ගේ ආනුභවයෙන් උණුවූ නියාව දැන එතනට අවුත් බෝධිසත්වයන්ගේ පිටිපස්සේ සිට කියන්නාහු ඒ කාන්තයෙන් මේ පුරුෂතෙම කෘෂ්ණාවූ ශරීර ඇත්තේය. කෘෂ්ණවූ එල අනුභව කරන්නේය. කෘෂ්ණ භූමියෙහි සෙය්‍යාව කරන්නේය. එසේහෙයින් මේ පුරුෂයාගේ ක්‍රියාව මාගේ සිතට ප්‍රිය නොවන්නේය. කියා බෝධිසත්වයන් පිටිපස සිට කියන්නාහු ඒකාන්තයෙන් මේ පුරුෂ තමන්ගේ නුගුණ කී කල්හි කීපෙද්දෝහෝයි කීපෙන්ට නිසිබස් කීහ. කෘෂ්ණ තාපසයෝ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන් කී බස් අසා ඒ මා හා සමග කථා කරන්නේ කවරෙක්දෝහෝයි දිවසින් පරීක්ෂාකරණ තැනැත්තේ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන් නියාව දැන කරකැවී ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන්ගේ මූන නොබලාම කථා කරන්නාහු ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෙහි ඇඟ සම කඵවූයි සත්වතෙමේ කෘෂ්ණ නම් නොවන්නේය. යමෙක් අභ්‍යන්තරයෙහි ශිල සමාධි ප්‍රඥා විමුක්ති විමුක්තිඥාන දර්ශනයෙන් සමන්විත වූයේ නම් එබදුසත්වතෙම සත්තානසෙන් පිටත්කරණ ලද රාගවේෂාදී අකුශල ධර්මයන් ඇතිබව හේතුකොටගෙන බ්‍රාහ්මණ නමුදු වන්නේය තපස්වී නමුදු වන්නේය. යම්සත්වයෙක්හු සත්තානයෙහි රාගවේෂා දී වූ අකුශල ධර්මයන් බහුලව පවතීනම් ඒ සත්වතෙමේ ඤාණිය බ්‍රාහ්මණනාදීවූ යම් කිසි උත්තම කුලයක උපන්නේ වී නමුත් සවර්ණරූපයක් හා සමානවූ රත් වත් ශරීර සෝභාවෙන් යුක්තවූයේ වී නමුත් කෘෂ්ණවූ අකුශල ධර්මයෙන් සමන්විත බැවින් කෘෂ්ණ නම් වන්නේයයි කීහ.

මෙසේ කියා මේ ලෝකයෙහි සත්වයන් කෘෂ්ණභාව කරන්නාවූ අකුශල ධර්ම අනේකප්‍රකාරයෙන් විස්තරකොට කියා ඒ අකුශල ධර්මයන්ට නින්දාකොට ශිලාදී ගුණ ධර්මයන්ට ප්‍රශංසාකොට ආකාශයේ සදමඩල ගෙණහැර පාණාසේ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන්ට ධර්මදේශනා කළාහ. ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ බෝධිසත්වයන්ගේ ධර්මකථා අසා සතුටු වූ සිත් ඇතිව වරයෙන් ආරාධනා කරන්නාහු තපස්වීන් වහන්ස ලොචතුරා බුදුකෙණෙකුන් වහන්සේ මෙන් නුඹ වහන්සේ විසින් මනාකොට කියන ලද්දාවූ මේ සභාසිත වචනට නිසා නුඹ වහන්සේට වරදෙනු කැමැත්තෙමි. නුඹ වහන්සේ සිතියම් වරයෙක් ඇත්නම් මාගෙන් ගතමැනවයි සියළු වරම් දෙමි කීහ. එබස් අසා මහාබෝසතානෝ කියන්නාහු සියළු දෙවියන්ට අධිපතිවූ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෙහි ඉදින් තෙපි මට වරදෙනු කැමැත්තානම් නොකිපිමි වශයෙන් කිසිසේත් කොපකටයුතු වස්තුවෙහි කෝපනොකිරීම ගැටෙන්නට නිසි වස්තුවෙහි නොමගැටීමය, වේෂයෙන් වේෂය නොකිරීමය. අනුන්සත්තක වස්තුවෙහි කිසිදෙයකත් ලෝභනොකිරීමය දුරුවන් ආදීවූ විඤ්ඤාණක වස්තු හා ධනධාන්‍යාදීවූ අවිඤ්ඤාණක වස්තුවෙහි ලෝභ නොකිරීම, ඉදින් ඒ සියල්ලම මා සත්තක වී නමුත් ඒ කාන්තයෙන් එහි ලෝභ නුපදවා මෙබදුවූ වතුරාංගයෙන් සමන්විතවූ මාගේ ප්‍රවෘත්තිය කැමැත්තෙමි. එසේ හෙයින් ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෙහි ක්‍රෝධනොකිරීමය, වේෂය නොකිරීමය, පරසම්පන්නියෙහි ලෝභනොකිරීමයයි යන මේ වරසතර මට දෙවයි ඉල්ලුවහ. එබස් අසා ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ කියන්නාහු තාපසයන් වහන්සේ කෝධය වේෂය ලෝභය සෙනෙහය යන මේ සතරෙහි ආදිනවයන් දුටුසේකද අපි එහි ආදිනවයන් නොදනුම්හ මා විසින් විචාරණලද්දාවූ නුඹ වහන්සේ ඊට කාරණා කිවමැනවැයි කීහ.

ඉක්බිති මහබෝසතානෝ එසේවිනම් ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෙහි අසව කියා කාරණා කියන්නාහු නොයිවසන්නාවූ ස්වභාව ඇති සත්වයාගේ අඤ්ඤාත්තියෙන් උපන්නාවූ ක්‍රෝධය තෙමේ පළමුකොට ස්වල්පව ඉපද පසුව ඊමත්තේ බොහොව උපදන්නේය. යමක්හට උපන්නේ වී නම් ඒ සත්වයා එහිම අලවන්නේය. ඒ කෝප කටයුතුවූ වස්තුව ඇරය නොදෙන්නේය. පෙරලා පෙරලා ආක්‍රෝෂ පරිභවාදිය කරවන්නේය. නැවත කායික වෛතසික දුක්ඛසංඛ්‍යාතවූ පිඩා වෙන් සමන්විත වූ ක්‍රෝධය නිසා ප්‍රාණසාතාදිය අකුසල කම්භර්මයන්කොට දානා ශිලාදී වූ සුවර්ත ධර්මයෙන් දුරුව මෙලෝ පරලෝ දෙකින් වධබන්ධන විත්ත පීඩාදියට පැමිණ දුක්කම්කටුල් ආදී බොහෝ දුක් අනුභව කරන්නේය. එසේ හෙයින් ක්‍රෝධ නම් මෙසේ අනේකප්‍රකාර ආදිනව ඇත්තේයයි දැන කෝපයෙන් නොකැමැත්තෙමි. තවද ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෙහි කිපිම ස්වභාව කොට ඇති ක්‍රෝධයෙන් කිපි පසුව අප්‍රතිකාර ස්වභාවවූ වේෂයෙන් නොසතුටු වූ සිත් ඇති සත්වන්ට පළමුකොට එම්බල කොල තෝ දාසියා නොවේ දැයි පරුෂ වචනයෙන් පිටත්වන්නේය. ඒ පරුෂ වචනයට අනතුරුවම ඇත මෑත ඇවිදිම් වශයෙන් අතින් අත ගැන්ම වන්නේය. ඊට අනතුරුව උපක්‍රම වශයෙන් ප්‍රාණී ප්‍රභාරය වන්නේය. ඊට අනතුරුව ඔවුනොවුන්ට දණෙඩන් පැහැරීම වන්නේය. දණ්ඩ ප්‍රභාරය ඉක්ම ඒකතෝධාර උගතෝධාර ඇති බණ්ඩිතල කණ්ඩු ආදීවූ ආයුධයෙන් ඔවුනොවුන්ගේ ජීවිත විනාශකෙරේද එසඳ වේෂ මස්ත ප්‍රාප්තවූයේ වේයි යම්සේ ඇඹුල් නොවන්නාවූ මොරුවක් කාඩ්වත් කල්යාමෙන් පාකයට ගොස් නැවත ඇඹුල්වේද එක ජාති ඇත්තා වුම මෝරුන් හා කාඩ් ඇඹුල ඇඹුල් නැත්තේයයි කියනු ලැබේද එපරිද්දෙන්ම පළමුකොට

උපන්නේ ක්‍රෝධනම් වෙයි මුකුරා ගොස් මතු මත්තෙහි උපදනේ වේෂ නම් වෙයි. ඒ තෙමේ අකුශල මුක්ත වශයෙන් සමාන ජාති ඇත්තේ වී නමුත් ක්‍රෝධය වේෂයයි වෙන් වෙන්කොට කියනුලැබෙයි ඇඹුල් නැති වස්තුවෙන් යම්සේ ඇඹුල උපන්නේද, එපරිද්දෙන් වේෂයෙන් කෝපයත් උපන්නේ යම්හෙයකින් ඒ වේෂය අනේකප්‍රකාරවූ ආදිනව ඇත්තේද එසේ හෙයින් වේෂයත් නොකමැත්තෙමි. තවද ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෙහි දෙවැනිදාවල් ගම් පැහැර කොල්ලකා මනාද ආයුධ ශරීරයෙහි තබා මෙන්ම දෙයක් සාහසික ක්‍රියාවෙන් වස්තු ගැම්මද රත් නොවනදෙය රත්තරනැයි ඒ හා සමාන වූ වස්තුවක් පෑ අනුන් සන්තක වස්තු ගැම්මද, නැවත අනේකප්‍රකාර වංචා ප්‍රයෝගයෙන් රෙමා මෝහ පමුණාවා වස්තු ගැම්මද යන මේ පාපධර්මයෝ ලෝභයෙන් මඬනා ලද්දාවූ සත්වයන් කෙරෙහි පෙණෙන්නාහ. ලෝභරහිතවූ සත්වයෝ මෙබඳු වූ අකුශල කර්මය නොකෙරෙහි. මෙසේ ලෝභනම් අනේකප්‍රකාර ආදිනව ඇත්තේය. එසේ හෙයින් ලෝභයත් නොකමැත්තෙමි.

තවද ශක්‍රදේවේන්ද්‍රය අරමුණෙහි ඇලෙන්නාවූ ස්වාභාව ඇති සෙනෙහයෙන් ග්‍රන්ථිතවූ නැවත උත්පත්ති වශයෙන් ගැලවුනාවූහුයින් මල් ගෙතුවාක් මෙන් අනේකප්‍රකාර ආලම්බනයෙහි පවත්නාවූ අභිදාකාය හස්තයෙන් ගෙතුවාවූ සර්වණාදියෙන් උපන් නාවූ ස්වර්ණාභරණාදියෙන් මෙන් මනසින් උපන් බැවින් මනෝමයට අභිජකධා කායග්‍රන්ථාදීහු ඒ ඒ අරමුණෙහි පවත්නාහ. ඒ ලෝභාදී ධර්මයෝ සන්තානයෙහි ඉඳු බලවත්වූ සන්තාපය උපදවමින් අත්‍යඤ්ඤාවෙන් සත්වයන් මිරිකා පීඩාකරන්නාහ. මංගල බෝධිසත්වයන්ට දරුවන් දන්දී බලවත් සෝක යෙන් පා උපත වෙස්සන්තර බෝධිසත්වයන්ට දදරුවන් දන්දී මහත්වූ දොම්නස් උපත මෙස්පිරු පාරමිතා ධර්මයන් ඇති මහබෝධිසත්වයන්ට පවා මෙසේ සංඛ්‍යාත අකුශලධර්මයෝ තැවිලි කරන්නාහ. මේ සෙනෙහයෙහි ආදිනව වන්නේය. එසේ හෙයින් සෙනෙහයත් නොකමැත්තෙමි කීහ. එබස් අසා ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ කෘෂ්ණ පණ්ඩිතයෙහි තොප විසින් මේ ප්‍රශ්ණය සර්වඥ විලාසයෙන් මනාකොට කියනලද තොප කෙරෙහි ඉතාසටුතුවීමී එසේහෙයින් නැවතත් තොපට වරයක් දෙමි කීහ. එබස් අසා මහබෝධිසතානෝ කියන්නාහු දෙදෙව්ලොව දෙවියන්ට අධිපතිවූ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෙහි ඉදින් තොපි මට වරයක් දෙනු කැමැත්තානම් නිරන්තරයෙන් උදකලාව මේ වල්හි වසන්නාවූ මාගේ තපසට අන්තරාය කරන්නාවූ ව්‍යාධියක් නුපදිවයි එසේවූ වරයක් දෙවයි කීහ. ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන්ගෙන් කෘෂ්ණ පණ්ඩිතයෝ වරගන්නා තැනැත්තෝ ආමිස නිශ්‍රිතවූ වරයක් නොගනිමි තපෝකමී නිශ්‍රිත වූ වර ගණිති කියා වඩ වඩාලා ප්‍රසන්නව නැවතත් වරයක් දෙමි කීහ. බෝධිසත්වයෝ වරගන්නාහු ව්‍යාජයෙන් ධර්මදේශනා කෙරෙමි සිතා ධර්මදේශනා කරන්නාහු ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන් මා නිසා මට වැඩ කැමති බැවින් කිසි සත්වයක් හට කිසිකලෙක කායවාරය, වච්චාරය මනෝ වාරය යියන ක්‍රීඩිධවූ කර්මවාරයන් උපන්නාවූ ප්‍රාණසාතාදීවූ දශ අකුසල කර්මයෙහි මිදි පිරිසිඳු විත්ත සන්තාන ඇතිවෙමිවයි කියා මෙසේ මහබෝධිසතානෝ යථෝක්තවූ කාරණයන් කියා වරගන්නා තැනැත්තෝ ප්‍රවෘත්තාවෙන් සුදුසුවඳ වරගන්නාහ. ශක්‍රයෝ කෘෂ්ණ තාපසයන්ට වරදී නිදුක් නිරෝගීව මේ වෘක්ෂමූලයෙහි ඉඳු සැපසේ වාසයකරවයි කියා වෘක්ෂයෙන් එල එල්ලවයෙන් නිර්මිතකොට ශක්‍රයෝත්තමන්ගේ ශක්‍රභවනයට ගියාහ.කෘෂ්ණ තාපසයෝත් එම වෘක්ෂමූලයෙහිම ඉඳු නොපිරිහුනු ධ්‍යානයෙන් බඹලොව ගියහයි වදාරා මේ කෘෂ්ණ ජාතකය නිමවා වදාළසේක. එසමයෙහි ශක්‍රයෝ නම් දන් අනුරුද්ධ මහාස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි කෘෂ්ණ තාපසයෝ නම් බුදුවූ මම්ම වේදුයි වදාළසේක.